

การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาการเด็กปฐมวัย
ชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

Integrated Surveillance and Promotion of Early Childhood Development, Early
Childhood Development Center, Nong Yai Community, Khon Kaen Province

โคภิชฐ์ นามขำ¹, ธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล²,
ธัญญรัตน์ เนาววิบูลย์พร³, บุญนำ บุญภักดี⁴,
พรพรรณนา แมตสถาน⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น และออกแบบการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและผู้ปกครอง จำนวน 38 คน ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ใช้วิธีสนทนากลุ่ม การอบรมเชิงปฏิบัติการการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แนวทางการสนทนากลุ่มแบบสังเกต แบบประเมินความรู้ ทักษะปฏิบัติ และทัศนคติ และแบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปเป็นข้อมูลเชิงอุปนัย ข้อมูลเชิงคุณภาพสถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่มีการดำเนินการแต่ไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากยังไม่ได้รับบริการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง และตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ได้รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบบูรณาการ ความรู้ ทักษะปฏิบัติ และทัศนคติหลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$, S.D.= 0.23) ดังนั้นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปเป็นแนวทางการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ นำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นได้ โดยคุณครูและผู้ปกครองสามารถบริหารจัดการหรือวางแผนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การเฝ้าระวัง การส่งเสริม พัฒนาการเด็กปฐมวัย การบูรณาการ

Abstract

The objective of this research were to study the condition of surveillance and promotion early childhood development in Nong Yai Community, Childhood Development Center. Khon Kaen Province and design integrated surveillance and promotion of early childhood development in Nong Yai Community, Childhood Development Center, Khon Kaen Province. The sample group were 38 teachers and parent of childhood. Methodology of research was qualitative and quantitative methods; Focus group and workshop project. The research instruments were the guideline of Focus group, observations form, Pre and post-test form of Knowledge, skill and attitude test in surveillance and promotion of early childhood development, and assessment form on the satisfaction to participate the workshop project. Qualitative data were analyzed by content analysis and summarized as inductive data. Quantitative data were analyzed by descriptive statistics, frequency, percentage, mean and standard deviation.

^{1,3-5}อาจารย์สาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

The results of the research revealed that 1) Conditions of surveillance and promotion of early childhood development in Nong Yai Childhood Development Center, Nong Yai Community, that operations were in progress but were not continuous. Because of there has not been ongoing by parent involvement, and also not awareness in the importance of promoting child development. The model of child development promotion was integrated. The knowledge, skill, and attitude after training were higher than before work in project. The samples were satisfied at the highest level ($\bar{X}$ =4.67, S.D.= 0.23). Therefore, the developed model can be used to effectively surveillance and promote early childhood development in early childhood development centers and can be apply in other areas. The teachers and parents can manage or plan together effectively.

Keywords: Surveillance, Promotion, Early Childhood Development, The integration

บทนำ

ยุทธศาสตร์ประเทศไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2569) กำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยและการปฏิรูประบบเพื่อสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ซึ่งการพัฒนาคนให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพต้องเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัย (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2559) อีกทั้งงานวิจัยในต่างประเทศยืนยันว่าการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่ามากที่สุด เนื่องจากช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาของการสร้างรากฐานชีวิตทุกด้าน ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และด้านสังคม โดยเฉพาะสมองของมนุษย์ มีระบบกลไกที่ซับซ้อน มีกระบวนการพัฒนาอย่างรวดเร็วสมองของเด็กช่วง 0-5 ปีถือเป็น “โอกาสทอง” สมองจะเจริญเติบโตถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ (Chuenta, C., Kaewsai, S., Saelim, S., & Kampa. P., 2018) ฉะนั้นหากเด็กปฐมวัยของไทยไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตั้งแต่วันนี้ จะถือเป็นการเสียโอกาสอันล้ำค่ายิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทยในอนาคต (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557)

สถานการณ์เด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0-5ปี ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2555 มีจำนวน 4585,759 คน (สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย, 2560) และจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2555 พบว่า จำนวนร้อยละ 20 ของพ่อแม่ผู้ดูแลเด็กเพียงส่วนน้อยที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนของเด็ก ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กไทยจำนวนมาก มีระดับพัฒนาการตามศักยภาพต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ในปี 2556 กระทรวงศึกษาธิการ ได้รายงาน

เด็กประถมศึกษาปีที่ 5-6 อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ มีจำนวนร้อยละ 10-15 และจากประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย เมื่อปี 2557 พบว่า เด็กอายุ 0-2 ปี มีพัฒนาการล่าช้าร้อยละ 22 และเด็ก 3-5 ปี มีพัฒนาการล่าช้าร้อยละ 34 (สำนักตรวจและประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2559)

จากสถานการณ์และปัญหาดังกล่าว พบว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งเพราะยังไม่มีบุคคลให้ความสนใจพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง ประกอบกับปัญหาการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสถานเลี้ยงดูเด็กมีความรู้ไม่เพียงพอในการดูแลเด็ก รวมถึงปัญหาด้านโภชนาการ ปัญหาการใช้เทคโนโลยีเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบให้เด็กขาดจินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กมีพัฒนาการล่าช้า (Health KPI, 2564) กระทรวงสาธารณสุขได้เล็งเห็นถึงปัญหานี้จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558 เพื่อเน้นการเฝ้าระวังส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการเด็ก ตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กไทยทุกคนได้รับการเฝ้าระวังและติดตามการส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยพ่อแม่ ผู้ดูแล อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ครูพี่เลี้ยงเด็กในพื้นที่คัดกรอง ส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กไทยทุกคน ตามช่วงอายุ 9, 18, 30, และ 42 เดือน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร่วมกับหน่วยงานหลักในพื้นที่ เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานที่ดูแลเด็กปฐมวัย สถานที่ดูแลเด็กก่อนวัยเรียน ให้มีการพัฒนาการสมวัยทุกคน และสื่อสารและสร้างความตระหนักให้กลุ่มผู้ปกครององค์กรที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กไทย โดยการเฝ้าระวัง และ

ติดตามส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการสนับสนุนให้ใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual; DSPM) (เยาวรัตน์ รัตน์นันต์เยาวรัตน์ รัตน์นันต์, 2557)

ถึงแม้ว่าจะมีการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกช่วงวัย แต่ยังมีปัญหาเด็กมีพัฒนาการสมวัยต่ำ จากผลการสำรวจของศูนย์อนามัยที่ 6 ปลายปี 2552 พบว่าเด็กในเขตสุขภาพที่ 7 และที่ 8 (เขตการสาธารณสุขที่ 10 และ 12 เดิม ได้แก่ จังหวัด เลย หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคามและร้อยเอ็ด) มีพัฒนาการสมวัยเพียง ร้อยละ 63.5 ส่วนใหญ่ด้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์คือ ด้านภาษาและด้านกล้ามเนื้อเล็ก มีสาเหตุ มาจากเด็กขาดโอกาสได้รับการกระตุ้นหรือส่งเสริมที่ถูกต้องจากผู้ปกครองและผู้ดูแล ที่ยังไม่เห็น ความสำคัญ และขาดความรู้เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านภาษาและด้านกล้ามเนื้อ มัดเล็ก (กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

สถานการณ์เด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0-5 ปี ในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนบ้านหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น รับผิดชอบเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นหัวใจของผู้ปกครอง โดยมีเด็กปฐมวัยจำนวน 30 คน โดยกำหนดกิจกรรมที่ครอบคลุมการส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และมีความไม่แน่นอน ครูหรือผู้ดูแลและผู้ปกครองควรได้รับรู้และเข้าถึงองค์ความรู้ที่ทันสมัยในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพ และการระบาดของโรค ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ประเด็นที่กล่าวมานั้นยังเป็นอุปสรรคในพัฒนาการเด็กปฐมวัยอีกด้วย ดังนั้น ผู้ดูแล และผู้ปกครองควรเพิ่มความตระหนักและให้ความสำคัญในพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้ทันสมัย เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสมัยปัจจุบันยังมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สื่อสารสนเทศและสื่อนวัตกรรมด้านการศึกษา ใหม่ๆที่สามารถแก้ไข และได้รับการเติมเต็มในบางรายที่การเลี้ยงดูที่ยังไม่ครอบคลุมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย บางครอบครัวขาดความรู้และทักษะในการเลี้ยงดู จากภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวจากกระแส

วัตถุนิยมทำให้ครอบครัวต้องการวัตถุสิ่งของในการดำรงชีพเพิ่มขึ้น พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านหรือไปทำงานที่ห่างไกล ทั้งภาระให้ผู้สูงอายุดูแลบุตรหลาน รวมถึงหน่วยงานยังขาดการบูรณาการของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0-5 ปี ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องหาแนวทางที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการให้เด็กปฐมวัยได้รับการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์และตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลของผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และหากมีพัฒนาการล่าช้าต้องได้รับการกระตุ้น หรือได้รับการดูแลรักษาในกรณีที่มีความผิดปกติได้ทันเวลา

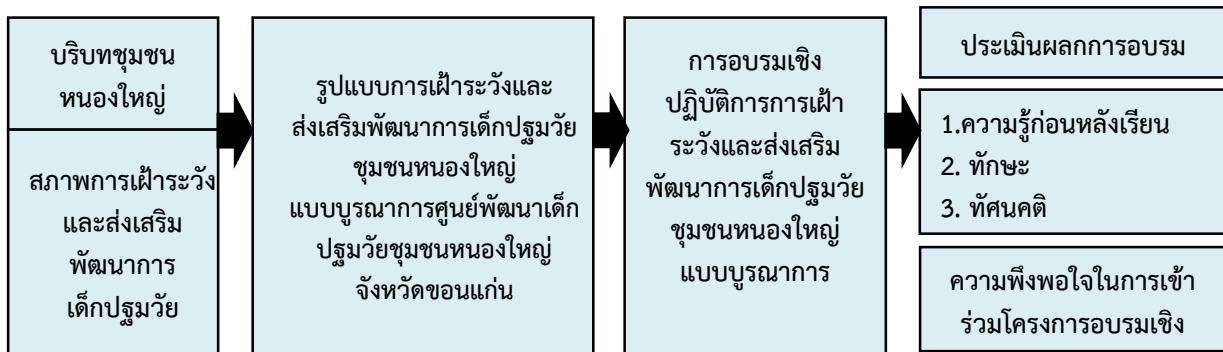
ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจดำเนินการแบบบูรณาการระหว่างผู้ปกครอง ผู้ดูแลในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยบูรณาการการดำเนินงานของผู้มีบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงดูและดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่ คือครูและผู้ปกครอง นั่นเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
2. การออกแบบการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ จากรูปแบบการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างบูรณาการ ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครอง ประเมินความรู้ ทักษะ และทัศนคติก่อนและหลังการอบรม และประเมินความพึงพอใจหลังการอบรม นำสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีสนทนากลุ่ม การอบรมเชิงปฏิบัติการการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

1.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาการเด็กปฐมวัย ชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 38 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แนวทางการสนทนากลุ่ม แบบสังเกต

2) เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบประเมินความรู้ ทักษะปฏิบัติ และทัศนคติ และแบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ แบบ Rating Scale 5 ระดับ

เกณฑ์รายละเอียดการแปลผล ดังนี้

คะแนน 4.51- 5.00 มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ ระดับดีมากที่สุด

คะแนน 3.51- 4.50 มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ ระดับมาก

คะแนน 2.51- 3.50 มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ ระดับปานกลาง

คะแนน 1.51- 2.50 มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ ระดับน้อย

คะแนน 1.00 - 1.50 มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ ระดับน้อยที่สุด

2. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำโครงการเชิงปฏิบัติการที่พัฒนาขึ้น ให้

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และข้อคำถามในแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้ และข้อรายการการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองของนักเรียน นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาใช้ได้

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจที่สร้างขึ้นมาและปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มที่ทำการศึกษา จากนั้นจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.78 และแบบประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการ เท่ากับ 0.82

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 26 คน (ร้อยละ 68.42) และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 12 คน (ร้อยละ 31.58) ส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปีจำนวน 17 คน (ร้อยละ 47.74) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 13 คน (ร้อยละ 34.21) ส่วนใหญ่สถานะผู้ปกครอง จำนวน 34 คน (ร้อยละ 89.47) ครูจำนวน 4 คน (ร้อยละ 10.53) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (N=38 คน)

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	12	31.58
	หญิง	26	68.42
2. อายุ	20-30 ปี	5	13.16
	31-40 ปี	16	42.11
	41-50 ปี	17	47.74
	51-60 ปี	0	0.00
	61 ปีขึ้นไป	0	0.00
3. ระดับการศึกษา	ประถมต้น (ป. 4)	5	13.16
	ประถมปลาย (ป. 6)	3	7.89
	มัธยมต้น	13	34.21
	มัธยมปลาย	12	31.58
	ปวช.	5	13.16
	ปวส.	0	0.00
	ปริญญาตรี	0	0.00
4. กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ปกครอง	34	89.47
	ครู	4	10.53

2. สภาพการเฝ้าระวังและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาการเด็กปฐมวัยชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

จากการการสนทนากลุ่มกับครู ศูนย์พัฒนาการเด็กปฐมวัยชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการเฝ้าระวังและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาการเด็กปฐมวัยชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีนโยบายและการวางแผนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุข ของเทศบาลนครขอนแก่น อย่างชัดเจน นำสู่การปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กฯ อย่างเป็นรูปธรรม แต่ยังมีขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการเฝ้าระวังต้องสร้างความตระหนักถึงความสำคัญกับผู้ปกครอง และต้องมีการติดตาม มีส่วนร่วมกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง

2.1 ด้านสภาพความเป็นจริงของการปฏิบัติงานด้านการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

พบว่าปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานเฝ้าระวังและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือความไม่ต่อเนื่อง การส่งต่อข้อมูลระหว่างผู้ปกครอง กับครูไม่ต่อเนื่อง และไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งเกิดจากสภาพการทำงานของผู้ปกครองที่ไม่สอดคล้องกับเวลาในการรับรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งต้องอาศัยการอบรมและพัฒนาความรู้ ทักษะ สำหรับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง

2.2 ความคาดหวังการเฝ้าระวัง และพัฒนาการเด็กปฐมวัย

พบว่าครูในศูนย์พัฒนาการเด็กปฐมวัยชุมชนหนองใหญ่ ต้องการให้มีการอบรมความรู้ และพัฒนาทักษะการพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก และเกิดความร่วมมือ มีการสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 รูปแบบการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาการเด็กปฐมวัยชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

จากการการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาการเด็กปฐมวัยชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ประกอบด้วย การให้ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็กปฐมวัย การฝึกปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และ การสะท้อนคิดของผู้เข้าอบรมเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยกระบวนการอบรมใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดตามกระบวนการ PDCA ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายละเอียดการอบรมเชิงปฏิบัติการตามกระบวนการ PDCA

กระบวนการ	รายละเอียดการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	สิ่งที่ต้องปรับปรุง												
P: Plan	<p>-เสนอโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อขอทุนจากกองทุนเทศบาลนครขอนแก่น</p> <p>-ประสานการดำเนินงานศูนย์บริการสุขภาพที่ 5 ชุมชนหนองใหญ่</p> <p>-ประสานงานศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ชุมชนหนองใหญ่</p> <p>-ผู้วิจัยเตรียมการอบรมโดยทบทวนสรุปความรู้ ทักษะเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย กระเป๋า DSPM เอกสารความรู้ คู่มือ DSPM และแบบประเมินความรู้ ทักษะ ทิศนคติ และแบบประเมินความพึงพอใจ</p>	<p>-ได้รับการอนุมัติโครงการจากกองทุนเทศบาลนครขอนแก่น</p> <p>-ผู้อำนวยการศูนย์บริการสุขภาพที่ 5 รับผิดชอบและประสานงานกับทีมสุขภาพในการดูแลเด็กปฐมวัย อาสาสมัครสาธารณสุข และศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อร่วมการดำเนินโครงการ</p> <p>-ครู ของศูนย์ฯ มีส่วนร่วมในการเตรียมการอบรม โดยให้ข้อมูลสภาพที่เป็นจริง และความคาดหวังของโครงการ</p> <p>-ประสานงานนักหมายผู้ปกครองและเด็กกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>-เตรียมสถานที่ ขึ้นตอนในการดำเนินการอบรม</p> <p>-ได้เอกสารความรู้ คู่มือ DSPM แบบประเมินผลการอบรม</p> <p>-ผู้วิจัยเตรียมพร้อมการสาธิตขั้นตอนในการประเมินพัฒนาการและกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย</p> 	<p>-ไม่มี</p> <p>-ไม่มี</p> <p>-ไม่มี</p> <p>-ไม่มี</p>												
D: Do	<p>-ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนบ้านหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น วันที่ 21 ตุลาคม 2563</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>เวลา</th> <th>กิจกรรม</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>08.00-08.30</td> <td>ลงทะเบียน</td> </tr> <tr> <td>08.30-09.00</td> <td>พิธีเปิดการอบรม</td> </tr> <tr> <td>09.00-09.30</td> <td>ความรู้เรื่อง ความสำคัญการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย</td> </tr> <tr> <td>09.30-10.15</td> <td>อบรมเชิงปฏิบัติการ การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ</td> </tr> <tr> <td>10.15-10.30</td> <td>พักรับประทานอาหารว่าง</td> </tr> </tbody> </table>	เวลา	กิจกรรม	08.00-08.30	ลงทะเบียน	08.30-09.00	พิธีเปิดการอบรม	09.00-09.30	ความรู้เรื่อง ความสำคัญการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	09.30-10.15	อบรมเชิงปฏิบัติการ การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ	10.15-10.30	พักรับประทานอาหารว่าง	ไม่มี
เวลา	กิจกรรม														
08.00-08.30	ลงทะเบียน														
08.30-09.00	พิธีเปิดการอบรม														
09.00-09.30	ความรู้เรื่อง ความสำคัญการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย														
09.30-10.15	อบรมเชิงปฏิบัติการ การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ														
10.15-10.30	พักรับประทานอาหารว่าง														

กระบวนการ	รายละเอียดการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	สิ่งที่ต้องปรับปรุง								
		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 15%; text-align: center;">11.15-12.00</td> <td>สาธิตและปฏิบัติการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">12.00-13.00</td> <td>รับประทานอาหารกลางวัน</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">13.00-13.30</td> <td>ตอบข้อซักถามสะท้อนคิดการอบรม</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">13.30-14.00</td> <td>ทดสอบปฏิบัติหลังอบรมประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม</td> </tr> </table> 	11.15-12.00	สาธิตและปฏิบัติการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ	12.00-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน	13.00-13.30	ตอบข้อซักถามสะท้อนคิดการอบรม	13.30-14.00	ทดสอบปฏิบัติหลังอบรมประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม	
11.15-12.00	สาธิตและปฏิบัติการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ										
12.00-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน										
13.00-13.30	ตอบข้อซักถามสะท้อนคิดการอบรม										
13.30-14.00	ทดสอบปฏิบัติหลังอบรมประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม										
<p>C: Check</p>	<p>-ผู้วิจัย/วิทยากร ได้เข้าร่วมในกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยการแบ่งผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มย่อยดำเนินการสาธิต และฝึกปฏิบัติในระหว่างการปฏิบัติได้มีการตรวจสอบทำซ้ำในขั้นตอนที่ผู้เข้าอบรมยังปฏิบัติไม่ถูกต้อง</p> <p>-ผู้เข้าร่วมอบรมได้ประเมินผลความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ก่อนและหลังการอบรม</p> <p>-ผู้เข้าอบรมได้ประเมินความพึงพอใจในการเข้าอบรม</p>	<p>-ผู้เข้ารับการอบรมได้ลงมือปฏิบัติและตรวจสอบความถูกต้องจากวิทยากร ตลอดทุกขั้นตอน</p> <p>-ผู้เข้าอบรมทำแบบประเมินความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ก่อนและหลังการอบรม (ผลการประเมินในหัวข้อ 5.3)</p> <p>-ผู้เข้าอบรมทำแบบประเมินความพึงพอใจหลังเข้าอบรม (ผลการประเมินในหัวข้อ 5.4)</p>	<p>ไม่มี</p>								
<p>A: Act</p>	<p>-หลังการอบรม ผู้วิจัยสรุปผลการอบรม ค้นข้อมูลต่อ ครูและผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย</p> <p>-นำเสนอรายงานสรุปโครงการต่อ กองทุนเทศบาล</p>	<p>-ครูและผู้ปกครอง เห็นความสำคัญ และมองเห็นประโยชน์จากการกระตุ้นพัฒนาการเด็กในระดับมาก</p> <p>-ครูและผู้ปกครองร่วมกันวางแผนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</p>	<p>-นำสู่การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง</p>								

กระบวนการ	รายละเอียดการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	สิ่งที่ต้องปรับปรุง
	<p>-จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทุกชั้นเรียน โดยบูรณาการกับรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 1 โดยนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563</p>	<p>-เด็กปฐมวัยมีความสุข และมีความสุขในการร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ</p> 	

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบเชิงบูรณาการที่มีส่วนร่วมของครู และผู้ปกครอง มีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA

3. ผลการประเมินด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะปฏิบัติ (Skill) ด้านทัศนคติ (Attitude) โครงการ การพัฒนาการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

3.1 ด้านความรู้ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้หลังอบรมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นในข้อ 10 ที่เป็นคำถามเชิงลบ ผู้เข้าอบรมมีความรู้ที่ถูกต้องมากขึ้น โดยคะแนนหลังอบรมเห็นด้วยกับความรู้เชิงลบ น้อยลง ดังนี้ ข้อ 10 เด็กอายุ 3 ปี มารดาพาไปห้างสรรพสินค้า นอนร้องตื่นไปมาเมื่อ

อยากได้ของเล่น มารดารีบไปปลอบและซื้อของเล่นให้ คะแนนหลังการอบรมเห็นด้วย ระดับน้อย ($\bar{X} = 2.35$, S.D.=1.41) เนื่องจากเป็นความรู้ที่ไม่เหมาะสม

3.2 ด้านทักษะ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีทักษะการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยหลังอบรมเพิ่มมากขึ้น

3.3 ด้านทัศนคติ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีทัศนคติต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยหลังอบรมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นในข้อ 10 ที่เป็นคำถามเชิงลบ ผู้เข้าอบรมมีทัศนคติที่เหมาะสมมากขึ้น โดยคะแนนหลังอบรมเห็นด้วยกับทัศนคติเชิงลบ น้อยลง ดังนี้ ข้อ 19 เด็กทุกคนสามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้ตามธรรมชาติไม่จำเป็นต้องส่งเสริมหรือกระตุ้นพัฒนาการ คะแนนหลังการอบรมเห็นด้วย ระดับน้อย ($\bar{X} = 2.20$, S.D.=1.51) เนื่องจากเป็นทัศนคติที่ไม่เหมาะสม รายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความรู้ ทักษะปฏิบัติ ทักษะทัศนคติ ก่อนและหลังอบรม

การประเมินผล		ก่อนอบรม			หลังอบรม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้ (Knowledge)							
1.	เด็กปฐมวัยหรือช่วงขวบปีแรกๆ ของชีวิต เป็นช่วงเวลาของการพัฒนาที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเด็ก	3.90	1.33	มาก	4.28	0.82	มาก
2.	พัฒนาการของเด็กปฐมวัยจะมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งทางสมอง การใช้ภาษา ทักษะทางสังคม ทางอารมณ์ และการเคลื่อนไหว	4.07	1.30	มาก	4.43	0.78	มาก
3.	พัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นโอกาสทองครั้งเดียวในชีวิต	3.95	1.12	มาก	4.30	0.88	มาก
4.	พัฒนาการเด็กปฐมวัยมีทั้งหมด 5 ด้าน การเคลื่อนไหว ร่างกาย สติปัญญา ภาษา สังคม และอารมณ์	4.12	0.99	มาก	4.40	0.81	มาก
5.	โภชนาการสำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการ	4.12	0.93	มาก	4.48	0.64	มาก
6.	การส่งเสริมพัฒนาการถ้าเด็กมีพัฒนาการปกติไม่จำเป็นต้องกระตุ้นหรือส่งเสริมพัฒนาการอีก	4.39	0.77	มาก	4.45	0.75	มาก
7.	เด็กอายุ 0-2 ปีไม่ควรให้ดูสื่อโซเชียลเพราะมีความเสี่ยงสูง	4.07	1.20	มาก	4.28	0.85	มาก
8.	ครูมีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เป็นไปตามวัย	3.98	1.51	มาก	4.48	0.82	มาก
9.	เด็กปฐมวัยต้องได้รับการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการทุกคน	4.39	1.13	มาก	4.50	0.78	มาก
10*	เด็กอายุ 3 ปี มารดาพาไปห้างสรรพสินค้า นอนร้องตื่นไปมาเมื่ออยากได้ของเล่น มารดารีบไปปออบและซื้อของเล่นให้	3.34	1.65	ปานกลาง	2.35	1.41	น้อย*
ด้านทักษะปฏิบัติ (Skill)							
11	การประเมินพัฒนาการถ้าไม่แม่นยำอาจทำให้การแปลผลผิดพลาดได้	4.15	1.25	มาก	4.10	1.15	มากที่สุด
12	มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการโดยใช้เครื่องมือ DSPM	3.05	1.60	ปานกลาง	4.55	0.64	มาก
13	มีความมั่นใจในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย	3.49	1.28	ปานกลาง	4.35	1.00	มาก
14	สามารถให้คำแนะนำผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นๆได้เกี่ยวกับการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการ	3.15	1.38	ปานกลาง	4.35	1.06	มาก
15	สามารถจัดกิจกรรมการเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการได้อย่างเหมาะสม	4.02	1.46	มาก	4.48	0.57	มาก
ด้านทัศนคติ (Attitude)							
16	ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เป็นไปตามวัย	4.63	0.92	มากที่สุด	4.68	1.03	มากที่สุด
17	ครู และผู้ปกครองต้องเป็นคนใจเย็น มีความรัก ความเมตตา กรุณา เป็นที่พึ่งให้เด็ก ดูแลให้ปลอดภัย และคอยให้กำลังใจเด็กเสมอ	4.73	0.81	มากที่สุด	4.43	0.58	มาก

การประเมินผล		ก่อนอบรม			หลังอบรม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
18	ครูและผู้ปกครองไม่ควรใช้ความรุนแรงกับเด็กทุกกรณี	4.00	1.39	มาก	4.78	0.58	มากที่สุด
19*	เด็กทุกคนสามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้ตามธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องส่งเสริมหรือกระตุ้นพัฒนาการ	3.98	1.37	มาก	2.20	1.51	น้อย*
20	พัฒนาการของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน	4.49	1.17	มาก	4.70	0.69	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ ฝึกปฏิบัติ อย่างถูกต้อง ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดี ต่อการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความพึงพอใจการเข้าร่วมโครงการการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
พบว่าผู้เข้าอบรมได้แก่ ครูและผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการภาพรวม ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.67, S.D.=0.23) หากจำแนกรายด้านพบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจด้านผลที่ได้จากโครงการมากที่สุด ($\bar{X}$ =5.00, S.D.=0.23) รองลงมาคือ ด้านวิทยากร ($\bar{X}$ =4.94, S.D.=0.08) ด้านวัตถุประสงค์โครงการ ($\bar{X}$ =4.70, S.D.=0.29) สิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ =4.45, S.D.=0.09) และ ด้านกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงาน ($\bar{X}$ =4.23, S.D.=0.14) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจการเข้าร่วมโครงการการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

รายการประเมิน (N=38)	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. กระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงาน			
1.1 การจัดกิจกรรมในโครงการวิจัย	4.30	0.68	มาก
1.2 ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรม	4.33	0.61	มาก
1.3 การจัดกิจกรรมเหมาะสมกับเวลาและโอกาส	4.17	0.66	มาก
1.4 ความพร้อมเพรียงของคณะทำงาน	4.13	0.92	มาก
รวม	4.23	0.14	มาก
2. วัตถุประสงค์ของโครงการ			
2.1 ความรู้พื้นฐานด้านพัฒนาการเด็ก การกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย คำแนะนำสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย	4.63	0.65	มากที่สุด
2.2 ความรู้พื้นฐานด้านพัฒนาการเด็ก การกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย คำแนะนำสำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย	4.96	0.25	มากที่สุด
2.3 สามารถนำความรู้ด้านการประเมินพัฒนาการ การกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการไปถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้	4.52	0.81	มากที่สุด
รวม	4.70	0.29	มากที่สุด
3. วิทยากร			
3.1 มีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อที่บรรยาย	4.91	0.37	มากที่สุด
3.2 มีประสบการณ์ตรงและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ	4.98	0.32	มากที่สุด

รายการประเมิน (N=38)	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
3.3 เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมโครงการได้ซักถาม และตอบคำถามหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.83	0.46	มากที่สุด
3.4 4 เนื้อหาสาระที่บรรยาย ให้ความรู้ได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการ	5.00	0.25	มากที่สุด
3.5 การจัดกิจกรรม ให้เกียรติและเห็นความสำคัญของผู้เข้าร่วมโครงการ	5.00	0.37	มากที่สุด
รวม	4.94	0.08	มากที่สุด
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
4.1 มีความพร้อมด้านสื่อโสตทัศนูปกรณ์ อาทิ ความสว่างของจอภาพ โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน	4.41	0.74	มาก
4.2 ความเหมาะสมของสถานที่	4.39	0.91	มาก
4.3 การติดต่อประสานงานกับวิทยากรหรือผู้วิจัย	4.56	0.77	มากที่สุด
รวม	4.45	0.09	มาก
5. ผลที่ได้จากโครงการ			
5.1 ความประทับใจต่อโครงการ	5.00	0.67	มากที่สุด
5.2 ท่านได้ประโยชน์ในการเข้าร่วมโครงการ ทำให้ท่านมีความรู้และเข้าใจด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัยมากขึ้น	5.00	0.50	มากที่สุด
5.3 ท่านรู้สึกเป็นเกียรติและภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมโครงการในครั้งนี้	5.00	0.21	มากที่สุด
รวม	5.00	0.23	มากที่สุด
ภาพรวม	4.67	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการการเฝ้าระวังและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีกระบวนการอบรมที่เกิดผลทำให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาพัฒนาการเด็กปฐมวัยฯ มีการวางแผนงานและดำเนินการตามมาตรฐานและตัวชี้วัดคุณภาพระดับกระทรวง ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้ได้แก่ การคัดกรองพัฒนาการเด็ก เด็กพัฒนาการสงสัยล่าช้า เด็กพัฒนาการสงสัยล่าช้าต้องได้รับการติดตาม เด็ก

พัฒนาการสมวัย และเด็กพัฒนาการล่าช้า (Health KPI, (2564) แต่ยังคงขาดความต่อเนื่องเชื่อมโยงกับผู้ปกครอง เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ของผู้ปกครองที่ส่วนใหญ่ต้องทำงานค้าขาย จึงใช้เวลาได้ไม่มากนักกับการเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของ เยาวรัตน์ รัตนันต์ (2557) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย เขตสุขภาพที่ 8 พบว่า ปัจจัยแวดล้อม ด้านอายุและอาชีพของผู้ดูแลเด็ก การเล่นกับเด็ก เป็น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งผลการวิจัย พบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 16-19 ปีมีพัฒนาการสงสัยล่าช้ามากที่สุด และเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 20-39 ปีมีพัฒนาการสงสัยล่าช้าน้อยที่สุด โดยเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 16-19 ปีมีความเสี่ยงต่อพัฒนาการสงสัยล่าช้ามากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 20-39 ปี 2.2 เท่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 40-59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป มีความเสี่ยงต่อพัฒนาการสงสัยล่าช้ามากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ดูแลเด็กที่อายุ 20-39 ปี 1.4 เท่า⁹ จาก

การศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงดูเด็กต้องอาศัยผู้ดูแลที่มีความรู้ ทักษะ และวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม สามารถเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการอย่างจริงจัง ดังนั้นการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย กับผู้ปกครองจึงมีความสำคัญ และต้องมีการวางแผนในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ ที่ด้าน Re-Skill และ Up-skill

2. การออกแบบการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กชุมชนหนองใหญ่ จากผลการวิจัยพบว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการที่อาศัยกระบวนการคุณภาพ PDCA เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และบูรณาการทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับนโยบายระดับปฏิบัติการ และระดับศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย จะสะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือ และตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพเด็กไทยที่ต้องได้รับการพัฒนา ตั้งแต่ 0-5 ปี ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ปี 2564 ที่กำหนดตัวชี้วัดไว้ว่าร้อยละของเด็กอายุ 0 - 5 ปี ทั้งหมดตามช่วงอายุที่กำหนดมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 85 ร้อยละของเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วนร้อยละ 62 เด็กไทยมีระดับสติปัญญาเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 100 ตัวชี้วัดย่อย ร้อยละของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการคัดกรองแล้วพบว่า มีพัฒนาการล่าช้าได้รับการกระตุ้น พัฒนาการด้วยเครื่องมือมาตรฐานระดับสติปัญญาเฉลี่ยร้อยละไม่ต่ำกว่า 100 ร้อยละ 70 และร้อยละของเด็กอายุ 6 - 14 ปี สูงดีสมส่วน ร้อยละ 67 (กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

3. การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาการเด็กปฐมวัยชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น เกิดจากการศึกษาสภาพความต้องการการพัฒนาความเป็นขอนแก่นสมาร์ทซิตี้ ที่ให้ความสำคัญกับ smart people ดังการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ ของ สายัณห์ ผาน้อย, อิศรารัตน์ เลิศวิทยากุล, วิณา อิศรางกูร ณ อยุธยา, โศภิชญ์ นามขำ, ทิพวัลย์ ด่านสวัสดิกุล และ สวิตา อ่อนลอบ. (2563) พบว่า ทุกชุมชนของชุมชนหนองใหญ่เทศบาลนครขอนแก่น มีความต้องการการพัฒนาชุมชนอัจฉริยะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย เป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งการเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัยนับว่าเป็นการดูแลสุขภาพตั้งแต่ต้นทางชีวิตของมนุษย์ ด้านการส่งเสริมสุขภาพเพื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในอนาคต

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผล

การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ ศูนย์พัฒนาการเด็กปฐมวัยชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีความสำคัญและต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เริ่มต้นจากครอบครัว ครูปฐมวัย ภาคสถาบันการศึกษา การดำเนินงานระดับชุมชน ระดับเขต ระดับจังหวัด และระดับนโยบายชาติ เพื่อสร้างเด็กไทยให้มีพัฒนาการที่สมวัย ซึ่งเป็นพลเมืองของโลกอย่างมีคุณภาพต่อไป นอกจากนั้นควรมีกิจกรรมที่กำกับติดตามการดำเนินงานการเฝ้าระวัง การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดคุณภาพเด็กไทย

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) นำผลการวิจัยนี้รายงานต่อระดับพื้นที่บริการสาธารณสุข ที่ 5 ชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่นเพื่อดำเนินการวางแผนและขยายโครงการ ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนใกล้เคียง

2) นำผลการวิจัยนี้รายงานต่อเทศบาลนครขอนแก่นเพื่อ นำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่นที่มีสภาพปัญหาหรือบริบทใกล้เคียง

3) ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาแนวโน้มของพัฒนาการเด็กปฐมวัย ชุมชนหนองใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

2) ศึกษาผลของตัวชี้วัดพัฒนาการเด็กปฐมวัยของจังหวัดขอนแก่น ตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข

3) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพเด็กปฐมวัยด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ดี ด้วยการได้รับทุนอุดหนุนการดำเนินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยชุมชนหนองใหญ่ การจากกองทุนเทศบาลนครขอนแก่น

ปีงบประมาณ 2563 และวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ที่กำหนดโอกาสทางการศึกษาที่ ว่า "วิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของวิทยาลัย" ภายใต้การวิจัยการพัฒนา รูปแบบชุมชนอัจฉริยะเชิงพหุมิติ ชุมชนหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ขอนแก่นสมาร์ตซิตี้) ขอบคุณเป็นอย่างสูงสำหรับศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 5 อสม. ครูผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัยที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2559). https://hp.anamai.moph.go.th/more_news.php?cid=33&cid=33 เข้าถึงข้อมูล 31 สิงหาคม 2563.
2. Chuenta, C., Kaewsai, S., Saelim, S., & Kampa. P. (2018). Development of integrated surveillance and promotion of early childhood development in child care centers, Yasothon Province. **Community Health Development Quarterly: Khon Kaen University**, 6(2), 290-315. (in Thai)
3. สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). <http://www.qlf.or.th/Home/Preload> เข้าถึงข้อมูล 31 สิงหาคม 2563.
4. สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย (2560). <https://nich.anamai.moph.go.th> เข้าถึงข้อมูล 31 สิงหาคม 2563.
5. สำนักตรวจและประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2559) <http://dmsic.moph.go.th/index/detail/4819> เข้าถึงข้อมูล 31 สิงหาคม 2563.
6. Health KPI. (2564). <http://healthkpi.moph.go.th/kpi/kpi-list/view/?id=742> เข้าถึงข้อมูล 21 พฤษภาคม 2564.
7. เยาวรัตน์ รัตน์นันต์, เยาวรัตน์ รัตน์นันต์, เยาวรัตน์ รัตน์นันต์. (2557). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย เขตสุขภาพที่ 8. (เอกสารอัดสำเนา)
8. กระทรวงสาธารณสุข. (2564). <https://www.ato.moph.go.th/sites/default/files/download>. เข้าถึงข้อมูล 21 พฤษภาคม 2564.
9. สายณ์ห์ พาน้อย, ธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล, วิณา อิศรางกูร ณ อยุธยา, โศภิษฐ์ นามขำ, ทิพวัลย์ ต้านสวัสดิกุล และ สวิตา อ่อนลออ. (2563). สภาพความต้องการจำเป็นการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**. 10(2): เมษายน – มิถุนายน; 24-29.